Поштарина плаћена у готову

НОВИ САД
петак
23 августа
1940

Година VI
Бр. 198(1.583)

ДАН

Главни уредник: ЛАЗАР АТАНАЦКОВИЋ

Независни информативни дневник
Излази свакодневно осим понедељника
Примерак 1 Д
Месечна претплата 20 д. за земљу 50 за иностранство
Огласи по тарифи

Редакција и администрација Краља Александра 7. — Телефон: 21-05 — 21-06. Чековни рачун код Поштанске штедионице у Београду број 58.480 — Поштански фах број 178 — Рукописи и фотографије се не враћају.

Румунско-мађарски преговори наставиће се у петак

Румунско-бугарски споразум још није постигнут али се преговори настављају у атмосфери узајамног разумевања

Будимпешта, 22 августа. (А. А.) — Агенција Стефани јавља:

Опуномоћени министар г. Хори, шеф мађарске делегације, који је требао да отпутује синоћ за Турн Северин, одложио је, према добро информисаним круговима, свој пут за петак ујутру.

Будимпешта, 22 августа. (А. А.) — ДНБ јавља:

Шеф мађарске делегације, опуномоћени министар г. Хори, отпутоваће сутра у Турн Северин, где ће се наставити румунско-мађарски преговори.

Софија, 22 августа. (А. А.) — Агенција Стефани јавља:

У овлашћеним бугарским круговима изјављује се да је вест коју је проширио Рајтер, према којој је већ постигнут споразум између Румуније и Бугарске, преурањена.

Преговори се настављају у атмосфери узајамног схватања.

Букурешт, 22 августа. (А. А.) — Агенција Стефани јавља:

Преговори румунско-буагрски настављају се редовно у Крајови.

Све стручне комисије испитују сва она техничка питања која се односе на прелаз на територије које ће Румунија уступити Бугарској.

Немачки бомбардери са успехом напали путничке бродове на западној енглеској обали

Берлин, 22 августа. (А. А.) — ДНБ јавља:

У извештају немачке врховне команде каже се да су 21 августа по први пут немачки бомбардери са успехом напали на ирској северној обали и западној енглеској обали путничке бродове.

Са званичне стране сазнаје се да се овде радило о нападнутим путничким и поштанским бродовима, који су са животним намирницама кренули из Америке за Ливерпул, а који су узели курс северно око Ирске, кроз северни део Канала. Два брода налазила су се у тренутку када су се приближили немачки авиони отприлике 200 километара западно од ирске обале, док се трећи брод у тренутку напада налазио 180 километара северозападно од острва Тори. Овај напад доказује најбоље у каквом се изванредном стратешком положају налази немачки Рајх, који је у могућности да спречи довоз у Енглеску најпотребнијих животних намирница, и то не само у подручјима пред британском обалом, већ и даље у самом Атлантику.

Троцки је подлегао повредама

Пре смрти Троцки је рекао: „Жртва сам политичког атентата; борите се и даље!“

Посмртни остаци Лава Троцког пренеће се у Њујорк, где ће бити сахрањени

Мексико Сити, 22 августа. (А. А.) — ДНБ јавља:

Лав Троцки, на кога је у уторник извршен атентат, преминуо је синоћ на клиници.

Мексико Сити, 22 августа. (А. А.) — Рајтер јавља:

Чим је тешко рањени Троцки пренесен у болницу, извршена је над њим операција, а после тога добио је неколико узастопних инјекција. Како су његове ране биле веома тешке и како је Троцки иначе био физички изнурен, то није било могуће да га се спасе.

Што се тиче атентатора, њему је доста тешко утврдити идентитет. Атентатор тврди да је син једног белгиског дипломате, а да је рођен у Техерану. На саслушању је изјавио да је живео у Паризу и да се одушевљавао идејама Троцког, и да је због тога одлучио да путује у Мексико, како би могао да живи у његовој близини. У разговорима са покојним Троцким, међутим, доживео је разочарење и тада је одлучио да убије Троцког, као једног од најштетнијих људи.

Међутим, полиција има и друга обавештења о атентатору, који се зове или Франк Жак или Франк Џонсон и за кога се зна да је једно време живео у Сједињеним Америчким Државама и да је у Француској и Сједињеним Америчким Државама одржавао везе са троцкистима.

Мексико Сити, 22 августа. (А. А.) — Рајтер јавља:

Пре своје смрти Лав Троцки имао је толико снаге да изговори неколико речи. Он је рекао: „Жртва сам политичког атентата. Борите се даље.“

Њујорк, 22 августа. (А. А.) — Агенција Рајтер јавља:

Секретар социјалистичке странке г. Јамес изјавио је да су учињене већ припреме како би се смртни остаци Лава Троцког пренели у Њујорк, где би имали бити сахрањени.

У Москви се званично демантују вести о војним преговорима између Совјетске Русије, Турске и Грчке

Г. Метаксас конферише са командантима грчке војске

Претресане су разне мере које се тичу грчке народне одбране

Москва, 22 августа. (А. А.) — Агенција Стефани јавља:

Званично се демантују као потпуно неосноване и измишљене вести које су ширене у иностраној штампи, а према којим су поведени преговори војне природе између Совјетске Русије, Турске и Грчке са циљем да се закључи савез између ове три земље.

Москва, 22 августа. — (А. А.) ТАСС јавља:

У страној штампи (америчка агенција Јунајтед прес енглески лист „Сан дај Диспеч“ и фински лист „Ууси Суоми“) појавиле су се последњих дана вести о војним преговорима који су поведени или који се већ налазе у току између СССР, Турске и Грчке, у вези са закључењем савеза између тих земаља. ТАСС је овлашћен да изјави да су наведене вести апсолутно неосноване и потпуно измишљене.

ГРЧКА ЋЕ НАСТОЈАТИ ДА ПО СВАКУ ЦЕНУ И ДАЉЕ ОДРЖИ СВОЈУ НЕУТРАЛНОСТ

Атина, 22 августа. — (А.А.) ДНБ јавља:

Претседник грчке владе г. Метаксас одржао је конференцију са министром морнарице и претставницима грчке војске. Приликом тих конференција претресана су разна спољно-политичка питања, као и разне мере које се тичу народне одбране.

У вези са овим разговорима, из меродавних грчких кругова сазнаје се да је Грчка одлучила да по сваку цену и даље одржи своју неутралност.

У ЕНГЛЕСКУ СТИЖУ ДВЕ ОПРЕМЉЕНЕ КАНАДСКЕ ДИВИЗИЈЕ

Лондон, 22 августа. — (А.А.) Агенција Рајтер јавља:

Званично се саопштава да ће, према вестима из Отаве, ускоро у Енглеску стићи две опремљене канадске дивизије.

У Канади се обучавају још две дивизије. Два разарача се изграђују, а три канадска трговачка брода претворена су у поморске крстарице.

У Канади сада раде 22 школе за обуку војних авијатичара. У Канади се сада налази 1765 авијатичких официра и 17.688 авијатичара.

Канадска морнарица располаже са 113 ратних бродова, 9.000 официра и морнара. Ускоро ће бити изграђено још 100 ратних бродова.

БРИТАНСКИ ГУБИЦИ НА МОРУ

Лондон, 22 августа. — Рајтер јавља:

Британски адмиралитет објавио је јутрос да су укупни губици на мору у току недеље дана од 4 па до 11 августа износили 9 бродова са укупном тонажом од 32.237 тона. Сем тога један савезнички брод и два неутрална брода потопљени су од стране непријатеља, тако да укупна тонажа потопљених бродова износи 39.907 тона.

Британска трговачка морнарица данас је много већа него што је била у почетку рата, пошто је током рата више милиона тона савезничког бродовља пришло британској трговачкој морнарици. У почетку рата британска трговачка морнарица имала је преко 21 милион тона.

Министар спољних послова г. Цинцар-Марковић у аудијенцији код Њ. Кр. Вис. Кнеза Намесника

Београд, 22 августа. — Министар спољних послова г. Александар Цинцар-Марковић примљен је јуче на Брду у аудијенцију код Њ. Кр. Вис. Кнеза Намесника Павла. Г. Цинцар-Марковић ће на Бледу остати до суботе када ће отпутовати у Загреб, где ће се одржати седница владе.

Још нисмо добили цене за памук који нам нуди Совјетски Савез

Ускоро треба да дође до званичног састанка по овом питању

Београд, 22 августа. — Као што је ДАН већ јавио, из Москве су нашој Дирекцији за спољну трговину упућене прве мустре совјетског памука који долази у обзир за извоз у Југославију.

Прве процене су потпуно задовољавајуће ,јер су две од понуђених врста одличног квалитета. Међутим, цене које Руси траже за овај памук још нису познате. Цене памуку треба да одреди Совјетска трговинска делегација у Београду ,али досадашња иницијатива, како појединачна тако и групна, наших текстилних индустријалаца за решење овога питања није до сада дала никаквих конкретних резултата.

Према информацијама ДАНА, изгледа да совјетска делегација инсистира на томе да се т опитање дискутује на једном званичном састанку између претставника Делегације и наших установа меродавних за то питање. Према свему изгледа да ће ових дана доћи и до тог састанка.

У три реда...

ВИШИ, 22 августа. — Неколико француских генерала погинуло је на челу својих трупа. То су: Билоте, Буфе, Жансон, Барнике, Барда, Ардан и други. (Авас)

ОТАВА, 22 августа. — Министар народне одбране г. Далстон наговестио је јуче формирање једне оклопне бригаде канадске, која ће се састојати од 200 тенкова и других механизованих јединица. Једна бригада располаже са четири батаљона активне канадске војске. (Рајтер)

МАДРИД, 22 августа. — Из последњег лекарског билтена види се да је стање оболелог шпанског кардинала примаса Гома и Томаса врло тешко. Кардинал-примас болује од рака. Храброст којом кардинал-примас подноси бол изазива опште дивљење. (Рајтер)

ВАШИНГТОН, 22 августа. — Самнер Велс изјавио је да се брод „Емерикен Леџен“ јуче у подне налазио 400 километара западно од Британског Острва и да се зато може сматрати ван сваке опасности. (ДНБ)

ТЕХЕРАН, 22 августа. — Службени лист иранске (персиске) владе демантује успех покушаја британске штампе у циљу стварања једне непријатељске атмосфере између Ирака и Совјетске Русије. (Стефани)

ВАШИНГТОН, 22 августа. — У службеном саопштењу америчке владе вели се да је у јулу из Сједињених Америчких Држава у Велику Британију извезено оружја и муниције у вредности од 24,145.025 долара. (Рајтер)

Постоји могућност да се амерички разарачи упуте Енглеској и без одобрења конгреса

Вашингтон, 22 августа. — (А. А.) Врховни државни тужилац г. Џексон, потсекретар у министарству иностраних послова и адмирал г. Старк позабавиће се поново питањем уступања разарача Сједињених Америчких Држава Великој Британији.

У овдашњим политичким круговима тврди се, ако мишљење ове комисије буде повољно, да ће бродови моћи бити одашиљани и без нарочитог одобрења конгреса.

Вашингтон, 22 августа. — (А. А.) Рајтер јавља:

Јуче је одржана конференција између министра ратне морнарице, министра војног и министра правде. На конференцији су расправљана правничка питања у вези са преузимањем британских поморских и ваздухопловних база у Атлантском Океану од стране америчких држава.

Један претставник министарства правде изјавио је да је расправљано и о правничкој страни уступања старих типова разарача Великој Британији. Међутим, учесници на конференцији ни су потврдили то обавештење.

Вашингтон, 22 августа. — (А. А.) Рајтер јавља:

Конгрес је упутио Белој кући законски нацрт према коме се бродовима одобрава да могу да плове у Енглеску у циљу укрцавања деце, под условом да зараћене стране гарантују безбедност пловидбе тих бродова.

Токио, 22 августа. — (А.А.) ТАСС јавља:

Лист „Жомиури“ коментарише споразум између Сједињених Америчких Држава и Канаде у циљу стварања заједничке одбране, па закључује да тај споразум значи „коначно уплитање Сједињених Америчких држава у европски рат“.

Исти лист пише да се Јапан налази у ситуацији у којој се европски рат не може сматрати као пожар на другој страни обале, па стога захтева да јапанска влада без оклевања изнесе смернице своје спољне политике.

Енглеска индустрија наоружања

Немачки ваздушни напади на Енглеску своде се на војне објекте и на индустрију наоружања. На овој карти приказани су главни центри британског снабдевања, чије уништење је циљ немачког бомбардовања

Ускоро ће се поново утврдити тромесечна количина нашег извоза говеда у Италију

Досадашњи споразум истиче крајем овог месеца

Београд, 22 августа. — Како ДАН сазнаје, извоз говеда за Италију обавља се без тешкоћа. Недељно извозимо 350 комада за Фиуму. Цене (10.25 динара за I кл. говеда) одговарају нашим извозницима. Ове лиферације иду на основу уговора од априла ове године који, међутим, истиче крајем овога месеца. Ускоро ће се поново састати наши делегати да утврде, у оквиру контингената утврђених трговинским уговором, количину нашег извоза говеда као и цене за идуће тромесечје.

Њ. Кр. Вис. Кнез Намесник примио у аудијенцију министра г. Бешлића

Блед, 22 августа. — Јуче после подне, око 15 часова, Њ. Кр. Вис. Кнез Намесник примио је у аудијенцију министра саобраћаја инж. г. Николу Бешлића.

ПОЛИТИЧКА ХРОНИКА

Потпретседник владе г. др. Влатко Мачек допутовао је данас из Београда у Загреб.

Министар саобраћаја инж. г. Никола Бешлић допутовао је на Блед. На Бледу ће министар г. Бешлић остати са породицом на одмору до суботе, када ће отпутовати у Загреб, да би присуствовао седници владе.

Епископ бачки г. др. Иринеј посетио изложбу репродукција немачких сликара

Изложбу репродукција немачких сликара за коју влада велико интересовање, посетио је, поред осталих угледних Новосађана, и епископ бачки г. др. Иринеј у пратњи свог секретара. Разгледавши успеле репродукције, епископ г. др. Иринеј се врло похвално изразио о изложеним сликама.

Изложбу је посетио и немачки аташе за штампу посланства у Београду г. Веншафт.

25 пешадиски пук Краља Фердинанда слави 25 о. м.

Петровград, 22 августа. — 25 пешадиски пук „Фердинанда I Краља Румунског“ у Петровграду прославиће 25 о. м своју славу као успомену на дан рођења свог главара. Сечење колача обавиће се у 10 часова пре подне, у кругу касарне Витешког Краља Александра Првог Ујединитеља. У 16 часова обавиће се војничко веселье. Домаћин славе је Командант пука пеш. пуковник г. Константин Плавшић.

Предлози млинске индустрије у вези са анкетом по питању промета пшенице и реорганизације прехране

Београд, 22 августа. — У вези са анкетом која је одржана у „Призаду“ по питању промета пшенице и реорганизације, млинска индустрија је поднела следеће предлоге:

Искоришћавање суве, здраве и решетане пшенице хект. тежине 76 са 2 од сто примесе треба да буде следеће: 10 кг нулерице и гриза, 16 кг брашна за кување, 50 кг хлебног брашна, 22 кг сточног брашна и мекиња, са 2 кг на растур и сагоревање. Осим тога, у интересу штедње хлебних жита, предлаже се трошење пекарског хлеба само на 24 часа после печења, као што је то случај у Швајцарској и Немачкој итд., као и смањење оброка хлеба који дају ресторани и који у великој количини пропада.

Горње предлоге је млинска индустрија заступала и при изради пројекта Уредбе о мељави, али према информацијама „Дана“, изгледа да је предлог пропао уколико се односи на начин искоришћавања мељаве и да је прихваћено решење једне врсте брашна уместо нулерице, брашна за кување, гриза и хлебног брашна, што заступа предлог млинске индустрије.

ПОЛИТИЧКИ ЖИВОТ

Влада је спремила две оквирне уредбе: о контроли спољне трговине и о организацији производње и снабдевања земље

На основу ових оквирних уредаба касније ће се донети низ других уредаба за поједине секторе привреде

Београд, 22 августа. — Наговештене привредне мере које треба да добију своју коначну редакцију на седници владе која ће се одржати у Загребу на дан годишњице народног споразума очекују се са највећим интересовањем у свим привредним круговима.

ДАН је већ више пута нагласио да се ради у првом реду о мерама организационе природе које ће држави омогућити да у општем интересу интервенише у самој производњи, као и у спољној и унутрашњој трговини. Сада се са меродавног места потврђују раније обавештења ДАНА да ће се ова питања регулисати за сада у форми оквирних уредаба које ће садржавати широка овлашћења Влади за доношење потребних општих и појединачних мера у појединим гранама привреде.

Како ДАН сазнаје са добро обавештене стране, Влада је спремила две основне, односно оквирне Уредбе, и то Уредбу о контроли спољне трговине, чије је главне моменте ДАН својевремено јавио, и Уредбу о организацији производње и снабдевања земље. Ова друга Уредба имала је првобитно назив „Уредба о организацији производње и промета", али је на конференцији на Бледу првобитни назив промењен у горњем смислу који више одговара карактеру и циљу саме Урдбее.

С обзиром на вачредна овлашћења која се овом Уредбом дају министру трговине и индустрије и бану бановине Хрватске, ова ће Уредба бити донета на основу чл. 116 Устава. Касније ће се на основу ове оквирне Уредбе донети низ других уредаба за поједине секторе привреде, које је ДАН већ раније наговестио, као Уредбе о гвожђу, о кожи, о сапуну, о цигли, о дрву и друге. Све ове мере довешће постепено до потпуног дириговања и контроле наше привреде.

ОДЈЕЦИ И МИШЉЕЊА

МИ СМО ДАНАС У БОЉОЈ СИТУАЦИЈИ НЕГО ОСТАЛЕ БАЛКАНСКЕ ДРЖАВЕ

„Самоуправа" (Београд):

Често се од нас тражило и оно што је било изван наших могућности. Па, ипак, благодарећи обостраним увиђавностима, а изнад свега нашем добром и паметном вођењу унутрашње и спољне политике, ми смо успели да пребродимо сва та тешка искушења и да земљи обезбедимо мир и сигурност. Наше реално гледање на догађаје и добро схваћени интереси наше земље и нашег народа омогућили су нам да стекнемо поверење и пријатељство наших моћних суседа који су према нама били од самог почетка врло коректни и који су са много више разумевања него остале државе схватили нашу ситуацију. Овакав наш став и овакав наш положај пружио нам је могућности да и остале теш[illegible] лакше поднесемо па чак и да [illegible]е избегнемо. Отуда смо ми данас у бољој ситуацији него остале балканске државе иако је наш положај био много тежи него њихов. Али то не значи да су све тешкоће пребројене и да смо ван свих опасности. Ми морамо увек бити спремни, морално наоружани и духовно потпуно уједињени да издржимо све напоре и поднесемо све жртве када је у питању наш народ и наш национални интерес.

▼

УСПЕХ УНУТРАШЊЕГ ЗАЈМА ЗАВИСИ ОД ПОВЕРЕЊА

„Напред" (Београд):

Кружили су једно време гласови о разним драстичним начинима за добављање пара, почев од отворене инфлације па све до штемплирања новчаница. Свет је услед тога повукао улоге из банака и почео куповати непокретности, које су достигле невероватне и већ бесмислене цене. Плаћајући тако високе и нереалне цене, које се неће моћи одржати, кад се прилике смире, свет је на неки начин већ сам „штемплирао" свој новац и умањио своју имовину. Али тај поступак „самооштећења" најбоље је показао какву би панику створила финансиска политика, која би за добављање новчаних средстава употребила један од горе наведених отворених директних питања.

Влада се, изгледа, носи мишљу о једном унутрашњем зајму. У начелу потпуно је оправдано да држава, у приликама какве су данас, апелује на имућни је грађане. И не само кроз зајам, него и на друге начине. Али успех једног унутрашњег зајма не зависи само од његове оправданости, него и од других околности. Међу овима поверење игра велику улогу. И зато је г. Л. Марковић имао право кад је рекао, да је изналазак новчаних средстава данас „главна мудрост".

После анкете у Призаду претставници званичних установа одржали су конференцију у Министарству трговине и индустрије по питању пшенице

Расмотрени су предлози појединих организација и установа који су били изложени на анкети

Београд, 22 августа. — Јуче пре подне одржана је у Министарству трговине и индустрије конференција о измени Уредбе о пшеници. На конференцији су учествовали помоћник министра трговине г. др. Сава Обрадовић, генерални директор Призада г. др. Драгутин Тот, директор Дипориса г. инж. др. Ћосић и други.

После анкете у Призаду, на јучерашњој конференцији претресани су предлози и сугестије које су претставници разних организација изнели на овој анкети. Како ДАН сазнаје, сви су се предлози сложили у томе да Уредба има да се измени, нарочито у погледу цена. Само у погледу висине те цене гледишта су се прилично разишла. Такође је било једнодушно мишљење да треба хитно донети Уредбу о мељави пшеничног брашна. Већина претставника заступала је гледиште да треба увести једнолично брашно, док млинска индустрија предлаже млевење и нулерице брашна за кување и сточног брашна поред свега 50 од сто хлебног брашна. Сви ови предлози се заснивају на слабој овогодишњој жетви и имају за циљ олакшање снабдевања становништва хлебом.

На јучерашњој конференцији претставника званичних установа расматране су све сугестије, а донете одлуке биће објављене тек када Министар трговине и индустрије да своју сагласност.

Одржана је конференција у вези са исхраном земље

Београд, 22 августа. — Јуче пре и по подне одржана је у кабинету министра при Претседништву владе г. др. Михаила Константиновића конференција на којој су претресана важна питања у вези са исхраном земље и нормирањем прилика на нашем тржишту. На конференцији су учествовали потпретседник владе г. др. Мачек, министри гг др. Крек и др. Константиновић, помоћник министра трговине и индустрије г. др. Сава Обрадовић, директор Призада г. др. Тот и други.

„Време" пише да мере које ће влада објавити 26 о. м. претстављају само припреме за оно што мора неминовно да дође

Београд, 22 августа. — Пишући о претстојећим привредним и социјалним мерама које припрема Краљевска влада, „Време" доноси и ове информације:

Мере које ће бити 26 о. м. донесене у Загребу нису још оне велике и свеобухватне реформе које су са најауторитативнијег места наговештене и које ће за најкраће време после тога морати да ступе у живот. Треба, према томе, јасно одвојити две ствари. С једне стране су административне мере за решење акутних и актуелних питања свакодневног националног, привредног и социјалног живота, а с друге стране доћи ће опште и свеобухватне реформе које излазе далеко ван оквира који је дат садашњим политичким и социјалним покретом и које претстављају ударање темеља новом реду ствари. Те нове реформе изискују, разуме се, извесне промене и постављају нове задатке пред Краљевску владу. До тих мера ће морати свакако да дође врло брзо, но оне ће се узети у поступак и увести у живот тек пошто са 26 августом влада народног споразума буде навршила своју годишњицу и самим тим први период свога рада. Ако се, према томе, у јавности данас појављују информације како наговештене реформе неће изићи из оквира постојећег политичког система, онда се те вести односе на оне мере које се имају објавити у вези са годишњицом владе народног споразума. Међутим, велики програм који је изражен у изјавама датим од стране претседника Краљевске владе страној и домаћој штампи тиме ни издалека није исцрпен. Напротив, прве мере биће само припрема за оно што мора неминовно да дође, а то је за општу реформу нашег унутрашњег социјалног и привредног живота на новим темељима.

Наредба о продужењу рока за преправку стабилних индустриских мотора биће готова до краја ове недеље

Доћи ће до смањења досадашње квоте бензина за погон индустриских предузећа

Београд, 22 августа. — Како ДАН сазнаје са добро обавештене стране, наредба о продужењу рока за преградњу стабилних индустриских мотора до 1 јануара 1941 године биће готова до краја ове недеље.

ДАН даље сазнаје да ће у периоду септембар—децембар Управа државних монопола смањити досадашњу квоту бензина и бензинске мешавине за потребе погона индустриских предузећа, пошто сматра да су до сада одобраване количине биле високе.

ПРЕТПЛАТИТЕ СЕ НА ДАН!

УЗ МЕСЕЧНУ ПРЕТПЛАТУ ОД 24.— ДИНАРА ДОСТАВИЋЕМО ВАМ, ПРЕКО НАРОЧИТИХ РАЗНОСАЧА НОВОСАДСКО ИЗДАЊЕ ДАНА У СТАН ОДМАХ ПО ИЗЛАСКУ ЛИСТА ИЗ ШТАМПЕ

СЛОГИНА СТРАНА

Бранко и Влада

ВЛАДА: Прошло је доста времена од нашег последњег разговора. Шта би ми сада могао рећи о ситуацији?

БРАНКО: Питаш ме у најгоре време. Сада се може говорити само у теорији; не може се рећи ништа позитивно. Време ће нам одговорити на све. Сада је све у покрету, и ништа се не може зауставити ни помоћи док се покрет не заврши.

ВЛАДА: Па реци ми нешто теорески.

БРАНКО: Рећи ћу ти неколико мисли, наравно, о нама: у великим временима сваки народ треба да је велики, јер се гради будућност за стотине година унапред. Нажалост, ми нисмо толико јаки колико би требало да смо. Јер поред неких наших врлина, ми немамо једну важну: дисциплину. Код нас има разних струја, разних идеологија, а то нам шкоди. Ми нисмо спремни да слушамо најпаметније. Ми одавно немамо свој програм, и то нам је велика грешка. До ослобођења смо га имали, а после ослобођења ми лутамо. Наш спас је, пре свега, у потпуном јединству, југословенству, а ми то не увиђамо.

ВЛАДА: Шта би требало чинити, да би нам било боље? Какав програм нам треба?

БРАНКО: Добар програм је лако саставити, али га је теже извести. Програм је добар онда, ако га начине најбољи људи по уму, искуству и моралу. Главни принципи би били: потпуно уништавање корупције, пуна правда, широка просвета, национални дух, морал у друштву и политици, сва добра наше државе — пре свега руде, индустрија — у наше руке. Много дисциплине у извршењу програма, али не круте дисциплине — она не одговара нашем духу — него, бар донекле, својевољне, покренуте одушевљењем.

ВЛАДА: Јеси ли ти за диктатуру?

БРАНКО: Не, ни она не одговара нашем духу. Ја сам за владавину најбољих, за усавршенију и окретнију демократију која би морала имати и доста диктаторских елемената. Треба онемогућити све мрачне, подземне силе, све довести на чист зрак, да свако сваком слободно може у очи погледати, да свако у потпуности, пред целом јавношћу, одговара за своја дела и недела. Да се свако брине за опште добро, а не за своје интересе.

ВЛАДА: Може ли се то постићи?

БРАНКО: Ја верујем да може. Иначе можемо врло рђаво проћи.

—o—

За чистоту језика!

Стиховани поучник од Абуказема Јуниора

1

Чист је језик суво злато, —
„Риндфлајша“ се мани, бато!
Кад ти за њим срце гине
Наједи се — говедине.

2

Кад настану кишни дани
„Амрела“ се, бато, мани
Заклоњен ћеш бити више
Кад разапнеш — штит од кише.

3

Ни по дану, ни по мраку
Не „шпацирај“ по сокаку
По улици шетај само,
А због чега — сад већ знамо

НАШИ ДОПИСИ

ВРАЊЕВО

Банатска села су, мање-више, сва подједнака. Расута на плодном пољу, имају могућности за напредак, за еволуцију. Иако им је природа подарила богатство, иако су им њиве далеко више плодне него у осталим крајевима наше отаџбине, Банат је у опадању. Села раздире ситна политика, алкохолизам, и разне друге недаће. Банату је потребан здрав живот. Он би могао да дође само као производ уравнотежених прилика којих засада у Банату веома мало има. Једно од најнапреднијих банатских села је Вражево, село које је у своју историју уплело доста различитих мотива. То је и најчистије српско село у Потиселу. Броји око 12 хиљада становника, од којих су 2.500 Мађари; Немаца нема. Постанак села пада у време велике сеобе под патријархом Чарнојевићем.

Око његова имена има доста заплетених претпоставки. По једној верзији село је добило име по постојбини досељених, из околине Врања; друга верзија по имену аустриског цара Фрање, — Фрањево, доцније Вражево. По трећој верзији село је добило име по непрегледним јатима врана.

ВОДА КОЈА ГОРИ...

Вражево има атракција. Ако покушате да упалите воду на неким бунарима, за чудо, то ће вам и поћи за руком. Вода је иначе доста добра за пиће. Артеских бунара има много. Њихова вода гори. Једноставно, принесете запаљену шибицу површини воде. и имате пламен; слаб, плавичаст.

СПОМЕНИК ИЗ ПРОШЛОСТТИ....

У једној крајњој шетњи поред дивних шумарака, док Тиса освежава, стиже се кроз питомину до старе, разрушене тврђаве Арач-Вражево. Шипражје је већ одавно преузело улогу да декорише руине прошлости. За тврђаву се не зна да ли је саграђена од Мађара, или од Турака. Она је некада служила и нашем народу да се заклони од насиља. Сада вражевачка деца налазе своје радости између разрушених зидина, у невиним играма. То је и једини историски споменик Вражева.

ЖИВОТ...

Вражево је скоро предграђе Новог Бечеја. Оно се ваљда тако и осећа, јер је у свој живот унело тон варошког живота. Вражево је најбогатије банатско село. Имућни сељаци су се побринули и за образовање своје деце. Има довољан број основних школа, просветних установа и друштава. Српска читаоница коју је основао највреднији просветни радник Вражева, г. Емил Рајић, учитељ, има леп број књига. У просторијама читаонице је клуб вражевачке интелигенције. Да не постоји онолико несразмеран број кафана, село би могло одлично да напредује. У Новом Бечеју постоји друштво Кнегиње Зорке. То би се друштво са правом могло назвати вражевачким, јер су скоро све чланице Вражевчанке, и цео рад је усредсређен на Вражево.

Постоји и соколско друштво, које је пре четири године основао г. Рајић Добротвор вражевачке сиротиње, безпризорних, је Женска задруга Српкиња. Претседница јој је агилна г-ђа Даница Радивојевић.

Село има и друштво Црвени крст, јаку православну црквену општину, лепе цркве од којих и тече цео друштвени, морални поредак. На православном гробљу је лепа капела коју је подигао за задужбину Миленко Станојевић, ратар, велепоседник. Има једно католичко и једно јеврејско гробље, само је ово на Новобечејском тлу, јер сада нема Јевреја у селу. Вражево је подељено у два села: на старо село и ново село. Уствари је село у једној целини. Путеви су добри, зачудо, кад се зна какви су они иначе у Банату. Раније су у селу већином у рукама Срба. Сељаци обделавају земљу модерним справама. Удружени су у ратарско друштво, које је у неку руку њихова задруга.

Живот у селу изван оне свакидашње борбе за опстанак је, код већине сељана, критички посматран, доста лош. Изузимајући одређен број, већина проводе слободно време у небројеним кафанама где се сатиру алкохолом и воде ситну партиску политику. Те две аномалије вражевачког друштва су велика опасност. Када би се оне могле отстранити, Вражево би имало лепу будућност. Омладина и трезвени људи имају корисне забаве у српској читаоници, где се приређују позоришне претставе од стране дилетантских трупа; и у соколани на селима. Вражево је једно од наших најписменијих села у Потисју. Оно је и за време Мађара имало школа које су водили Срби учитељи.

Село је чисто, улице су лепе, широке, мирне. Само јутром када се блага изгоне на пашу, када ратари журе на њиве, идила здравог и лепог сеоског живота шара, понекад, замрле мотиве.

Зиме су дуге у селу. Оне се растежу у небројеним досадама.

Вражево је просто усађено, утонуло у бескрајној простирци зеленог Потисја. Има и своје излетиште. На пола километра тече Тиса, лепа, трома. Као да је упало у њено наручје, Градиште се разлаже, кроз бујне шумарке, до реке. Врбе су сетне, погнуте над водом. Можда их тишти судбина уснулог Баната, његових њива.

НЕНАД БУЗ. СИМИЋ

ЧОВЕК

Гледао човек — забринут због тешке ситуације — великог и јаког ловачког пса како весело трчи и скаче, зато што га је господар помиловао, па му позавиде на безбрижности и веселости. Благо њему, помисли он — он појма нема о трагичности садашњег времена; да се води најтежи рат, да пада најбољи, најздравији цвет омладине, да можда прети глад и пропаст, да већина света са страхом мисли на будућност. Срећа животиња је у томе што оне нису одговорне за своју судбу. А човек је одговоран за судбу света. Каква је то огромна, страшна одговорност!

ОПШТИНИ КОЛУТСКОЈ ПОТРЕБАН ЈЕ ВЕТЕРИНАР

Сомбор, 22 августа. — Општинска управа у Колуту расписала је натечај за попуњавање главног службеничког места општинског ветеринара. Молбе се подносе Општини колутској до 17 септембра. (ДАН)

МОЛСКОЈ ОПШТИНИ ПОТРЕБАН ЈЕ КЊИГОВОЂА

Мол, 22 августа. — Општинска управа у Молу расписала је натечај за попуњење упражњеног места општинског књиговође. Општини је потребан и један стражар. Молбе се подносе до 17 септембра. (ДАН)

У Хоргошу је основана Аграрна виноградарска задруга

Хоргош, 22 августа. — У Хоргошу је недавно основана Аграрна виноградарска задруга. Задруга је сада регистрована у Окружном као регистарском суду у Суботици. За чланове управе изабрани су г.г. Радивој Старчевић, Иван Ђурчић, Лазар Кљајић, Игњат Агарђанин и Вујица Божин. За деловођу је изабран г. Душан Николић.

У општинској стражи у Мошорину упражњено је неколико службеничких места

Мошорин, 22 августа. — У општинској стражи у Мошорину упражњено је неколико службеничких места. Општинска управа је сада расписала натечај којим ће се сва ова места попунити. Попуниће се место командира страже, једног стражара, три послужитеља и општинског чувара шуме. Командир има 350 динара месечно а остали 300 динара. Сем тога имају и одело.

Упражњена су, како накнадно сазнајемо, и места општинског бележника, подбележника и оврховодитеља. Сазнајемо да је већ расписан натечај за попуњавање и ових места. Истиче се да бележник има бесплатно стан са двориштем и баштом. Молбе се имају поднети до 17 септембра. (ДАН)

ОДЛАЗАК ПРОТЕ Г. НИКОЛЕ ТЕОДОРОВИЋА ИЗ ВУКОВАРА

Вуковар, 22 августа. — Дугогодишњи професор и катихета вуковарске гимназије, прота г. Никола Теодоровић, премештен је за професора у Прву мушку гимназију у Београду. Одлазак проте г. Николе Теодоровића, који ће крајем овог месеца напустити Вуковар, болно је одјекнуо код вуковарског грађанства и његових бивших ученика, јер је прота г. Теодоровић провео у Вуковару преко двадесет и две године као професор и катихета, а неко време био је и капелан. За све време свога боравка у Вуковару г. Теодоровић је стекао љубав и симпатије код целокупног грађанства, а нарочито код српског живља, јер је сав свој живот и рад посветио Цркви, српству и омладини.

У недељу у вуковарском храму Св. Оца Николаја, служио је опроштајну литургију прота г. Теодоровић. Црква је била препуна. На крају литургије прота г. Теодоровић се, дирљивим говором, ганут до суза, опростио са својим драгим Вуковарчанима. За време опроштајног говора г. Теодоровића многи су плакали, а нарочито његови бивши ученици, који су га много волели.

Ђ. Ј. Д.

У ОПШТИНИ ВИЛОВСКОЈ УПРАЖЊЕНА СУ МЕСТА БЕЛЕЖНИКА И ПОДБЕЛЕЖНИКА

Вилово, 22 августа. — У Општини виловској упражњена су места општинског бележника и подбележника. Општинска управа сада је расписала натечај за попуњавање ових службеничких места, с тим да се молбе подносе до 17 септембра. (ДАН)

РАСПИСАН ЈЕ ПОНОВНИ НАТЕЧАЈ ЗА БЛАГАЈНИКА И ОВРХОВОДИТЕЉА ОПШТИНЕ САМОШКЕ

Самош, 22 августа. — Општинска управа у Самошу расписала је поновни натечај за попуњавање главних службеничких места општинског благајника и оврховодитеља. Молбе се подносе до 17 септембра. (ДАН)

Играчи панчевачког Ск „Баната“ претукли у Петровградској гостионици приватног чиновника Армина Штајгенбергера

Петровград, 22 августа. — У кавани „Корзо“ у Петровграду седео је са омањим друштвом Армин Штајгенбергер, приватни чиновник. Нешто касније ушли су у гостионицу играчи Ск Баната из Панчева, који су оставили отворена врата. Штајгенбергер је устао и затворио врата. Футбалери су затим опет врата отворили, а Штајгенбергер је поново устао и затворио врата. Тако се понављало неколико пута, док Штајгенбергеру није досадило, те је упозорио играче да не отварају врата, јер је хладно, а ако им је топло, нека пођу у други локал. Футбалери су на то покушали да нападну Штајгенбергера, али, посредством келнера, није дошло до туче. Штајгенбергер је изишао и отишао са својим друштвом у гостионицу „Орао.“ Тек што су сели, наишли су футбалери, који су изазвали Штајгенбергера да изађе ван у двориште. Чим је овај изишао, двојица су га без речи напали и оборили на земљу, те су га изгазили ногама и ударали по глави, тако да му је лице сво набрекло и деформисао. Он је пренет у болницу, док је против ових футбалера поведен кривични поступак.

Успело вече народних песама у Старом Футогу

Стари Футог, 22 августа. — Позната интерпретаторка народних песама гђа Ната Павловић приредила је у дворани соколског дома вече народних песама. Посета је била обилна. И овога пута гђа Павловић истакла је своје вредности. Поред гђе Павловић певали су још гг. Жика Станојевић и Милан Бата Веселиновић.

ОДРЖАН ЈЕ ТРЕЋИ ВЕЛИКИ ГОДИШЊИ ВАШАР У КОВАЧИЦИ

Ковачица, 22 августа. — Прошле недеље је одржан овде трећи велики годишњи вашар. По величини и по промету који је на овом вашару постигнут овај је међу најуспелијима уопште од његовог оснивања. Примећује се да се овдашњем вашару посвећује све већа пажња, што се види и по броју посетилаца из удаљенијих крајева, а и по великом броју склопљених закључака. На овоме вашару нарочито су се много продавали коњи и рогата марва, за коју су плаћене велике суме.

УПОЗОРЕЊЕ ИНДУСТРИЈАЛЦИМА ПОВОДОМ ПРЕТСТОЈЕЋИХ ПРЕГОВОРА СА НЕМАЧКОМ

Београд, 22 августа. — У вези са претстојећим преговорима на којима ће се расправљати сва питања извоза, увоза и плаћања у робном промету са Немачком, Чешко-Моравским Протекторатом и осталим земљама под немачком окупацијом, Индустриска комора у Загребу скреће пажњу свим својим припадницима да јој по тим питањима доставе своје жеље и предлоге најкасније до 27 о. м. Касније примљени дописи неће моћи да буду узети у обзир од стране наше трговинске делегације.

Бан г. др. Кијурина посетио изложбу репродукција слика најбољих немачких сликара

Бан г. др. Бранко Кијурина посетио је јуче пре подне у Спомен-дому изложбу репродукција слика најбољих немачких сликара која је отворена у недељу. Г. Бан је дошао на изложбу у друштву са својом госпођом и госпођом среског начелника г. Саве Јаковљевића, у пратњи свога личног секретара г. Јанковића. На улазу изложбених просторија г. Бана су дочекали лектор Минхенске академије, која је организовала ову изложжбу, г. др. Рајнхолд Босман и бански већник, адвокат г. др. Кекс. Бан г. др. Кијурина са интересовањем је разгледао изложене радове.

Изложба ће бити отворена закључно до 25 о. м.

Претставници новосадских дрвара посетиће бана Бановине Хрватске г. др. Шубашића да га замоле да се омогући снабдевање Новог Сада огревним дрветом

Данас пре подне претставници новосадских дрварских трговаца, на челу са г. Ђоком Балашевићем, посетили су бана г. др. Кијурину у вези са питањем снабдевања Новог Сада огревним дрветом. Како сазнајемо претставници новосадских дрвара замолили су г. Бана да им да препоруку за г. др. Ива Шубашића, бана Хрватске Бановине, кога ће сутра замолити за пријем, како би му изложили своју молбу да се омогући снабдевање града Новог Сада огревним дрветом са територије Бановине Хрватске.

Претставници дрвара имали су у току преподнева и једну конференцију са начелником Трговинског одељења г. Огњеславом Араницким.

Нарочита делегација претставника дрварских трговаца отпутоваће данас после подне у Загреб.

Српско народно позориште прославиће 9 новембра своју осамдесетогодишњицу

На рођендан Њ. В. Краља, 6 септембра, приредиће се свечана претстава за народ и војску

Управа Друштва за Српско народно позориште одржала је седницу, којој је претседавао претседник Друштва г. др. Радушко Илијић, јавни бележник. На седници је одлучено да Друштво самостално отпочне рад у духу позоришног устава и одлуке скупштине од 15 маја 1939 године. Одређена су два члана управног одбора који ће посетити бана г. др. Кијурину и изложиће му значај и рад Српског народног позоришта у Војводини у прошлости и садашњости, с обзиром на културно-политичке потребе. Они ће замолити г. Бана да што пре одобри обећану субвенцију, која је неопходна за даљи позоришно-национални рад.

На седници је одлучено да се на рођендан Њ. В. Краља, 6 септембра, приреди свечана претстава за народ и војску. Новосадској општини и војним командама биће упућене бесплатне позоришне улазнице за народ и војску.

Осамдесетогодишњица рада Друштва за Српско народно позориште прославиће се 9 новембра. На прослави ће узети учешћа најпознатији уметници из целе земље. Поздравни говор, приликом прославе, одржаће претседник Друштва за Српско народно позориште г. др. Радушко Илијић. Прослава ће се одржати у Новом Саду, у позоришној дворани Спомен-дома, у 20 часова.

Пијани гост забио нож у груди гостионичару који га је упозорио да припази на своје понашање

Петровград, 22 августа. — У гостионици Љубице Кораћ у Петровграду лумповао је Душан Мошорински ратар из Петровграда. Мошорински се напио, те је почео да ларма у гостионици. Гостионичаркин син Душан Кораћ, који је послуживао, позвао га је да не виче, нашто се овај наљутио и извадио нож. Кораћ га је упозорио да стави нож у џеп и да плати цех. Међутим, Мошорински се на то разбеснео, те је скочио на Кораћа и забо му нож у груди.

У гостионици се налазио и Жива Смољан, ратар из Ботоша, који је, да би уплашио Мошоринског, опалио неколико пута из револвера увис, а затим је почео да се рве са Мошоринским. Тешком муком успео је да му отме нож. Мошоринског је тако јако истукао, да је овај заједно са Кораћем морао бити пренет у болницу.

Сличан случај десио се у гостионици Јосифа Холоши, код „Милоша Обилића“, која се налази у Бригадира Ристића улици. Ту је лумповао шпедитер Боривој Помаришац. Приликом исплате цеха, дошло је до несугласица између њега и келнера Николе Ђорђевића. После кратке свађе дошло је и до туче, у којој је Помаришац столицом тако испребијао келнера, да је овај пао, задобивши тешке повреде. Када је стигла полиција, умешао се Драгољуб Јованов, који је био присутан и који је узео у заштиту Помаришца, те су обојица ухапшени. (Дан)

На седници Привредног одбора Градског већа расправљаће се о изградњи кланице и пута за Рибњак

Данас после подне, у пет часова, одржаће се у кабинету претседника општине седница Припремног одбора, којој ће претседавати претседник општине г. др. Милош Петровић. На дневном реду су извештаји претседника општине о изградњи кланице, о изградњи пута за Рибњак, као и још неки други предмети.

Удружење новосадских општинских службеника тражи праведно повишење принадлежности

Удружење општинских службеника одржало је јуче и данас седницу на којој је расправљано о важним питањима која се тичу материјалног положаја градских службеника. Тако се расправљало о питању набавке огревног дрвета и о питању повишења принадлежности градским службеницима. На седници је нарочито живу дискусију изазвало питање повишења принадлежности.

Управно одељење Општинског поглаварства израдило је предлог према коме би се вишим чиновницима принадлежности повисиле са 10 од сто од укупних принадлежности, док би службеници, у које се према градским статутима убрајају и сви нижи чиновници, добили повишицу од 20 од сто. Овај предлог Управног одељења наишао је на велико негодовање код свих општинских службеника, који истичу да је он, иако на око изгледа врло социјалан и правичан, уствари скроз несоцијалан и неправедан. Према том предлогу, истичу претставници градских службеника, повишица виших чиновника износила би око 4—500 динара док би службеници и нижи чиновници добили свега око 150—160 динара. На тај начин би уствари биле изигране интенције наредбодавца, који баш највише рачуна води о побољшању материјалног положаја нижих службеника.

Удружење службеника градског поглаварства одмах је сазвало седницу којој је претседавао претседник удружења г. Предраг Клицин, начелник Социјално-културног отсека. Седница је била врло жива и на њој су сви претставници градских службеника сложно и оштро устали против предлога Управног одељења.

Седница је данас настављена и има изгледа да ће се постићи једно друго правилније решење, тако да ће предлог Управног одељења бити измењен.

Самоубиство ковачичког трговца Хермана Трајера

Ковачица, 22 августа. — На тавану своје куће извршио је самоубиство вешањем овдашњи трговац гвожђем Херман Трајер. Трајер се обесио изнад своје гвожђарске радње, о једну жицу, у времену када нико од укућана није био код куће. Није оставио никакво опроштајно писмо из кога би се видело шта је старог трговца отерало у смрт. Самоубица је у последње време био живчано растројен.

Ј. М-ић

Г. Лудвиг Фихте о значају Лајпцишког сајма и његовом положају у новој Европи

Лајпциг, 22 августа. — Имали смо разговор са г. Лудвигом Фихтеом, претседником Лајпцишког сајма, који нам је говорио о његовом значају и положају у новој Европи. Лајпцишки пролећни сајам 1940 год. био је припремљен, одржан и са изванредним успехом завршен баш у време значајних политичких и ратних одлука. Док се немачки војник борио за политичку и привредну слободу Велике Немачке, припремала се немачка индустрија за своју велику изложбу и понуду многобројних и разноврсних производа. Ток тога првог немачког сајма у рату показао је да су његове организаторске и пропагандне припреме биле оправдане. У Лајпцигу се окупило преко 100 хиљада немачких трговаца, док су 5.432 иностранa купца поверила своје налоге Немачки излагачи (6.600) примили су из саме земље наруџби за пола милијарде марака а наруџбе иностраних купаца износиле су 40 милиона марака.

И док се сада Немачка спрема на завршну борбу против Енглеске, припремају се индустрија и сајамски град Лајпциг за јесењи сајам 1940 год. У 22 изложбене палате у средишту града изложиће преко 6.000 немачких фирми своје производе купцима европског континента, док ће 18—20 земаља, међу њима Бугарска, Данска, Грчка, Финска, Италија, Иран, Јапан, Југославија, Луксембург, Холандија, Румунија, Швајцарска, Словачка, Мађарска, Совјетска Унија и Чешко-Моравски Протекторат, бити заступане са великим државним колективним изложбама и тако ће доказати да Европа може да скоро 100 од сто покрије своје потребе. Али то велико суделовање иностранства показује истовремено какву ће улогу Лајпцишки сајам имати у оквиру преуређене Европе и како се Европа труди да своју привреду усклади са немачким привредним системом.

Да би се схватиле задаће које Лајпцишки сајам очекује у новој Европи, потребно је уочити географски положај сајамског града Лајпцига као трговачког средишта. Већ од давнина био је Лајпциг раскрснице разних путева у средњем веку. Овде су стајале „Виа империја“ и „виа регија“. Стари пут Рајха у средњем веку водио је из Венеције преко Ђенове, Аугсбурга и Нирнберга у Лајпциг, а онда даље горе на Источно Море у Либек, Штралсунд и Висмар. „Виа рећија“ спајала је преко најстаријих европских трговачких места у Шампањи и преко Франкфурта Париз са главним трговачким местима источне Европе. Са те две главне прометне артерије средњовековног немачког промета укрштавали су се даљни велики путеви из Келна преко Лајпцига у Праг и Беч, као и путеви који су додиривали Магдебург и Хамбург. Али и по постанку модерног промета задржао је Лајпциг на основу свог централног положаја значај великог средишњег сајма, па и модерна европска саобраћајна мрежа види Лајпциг у жаришту својих саобраћајних линија. На тај се начин може протумачити зашто сајамски град Лајпциг данас није зависан само од регионалних задаћа, него је једном речју постао и остао светски велесајам.

Нарочито после 1933 год. добио је Лајпцишки сајам нов потстрек и нове задаће. Број његових излагача и купаца се знатно повећао а и његов међународни значај се знатно повећао. Данас се, међутим, све европске земље труде око изградње својих привредних односа и око међусобног унапређивања трговине. Робна размена између појединих земаља мора да почива на поверењу. Овде је баш од меродавне важности да се трговац на Лајпцишком сајму може не само осведочити о успесима немачког господарства, него да нарочито купци из иностранства имају уједно и прилике да међусобно упореде могућности готово свију европских привреда и да тако створе своје закључке. Нова европска солидарност и судбоносна заједница требају тржиште на којем се поједине народне привреде могу међусобно да такмиче у мирољубивој утакмици око сталног побољшавања својих успеха и да се тако међусобно употпуњују. Ниједно друго место није, међутим, за ту утакмицу тако подесно као Лајпцишки сајам, који лежи у средишту привредног и прометно-географског велепростора континенталне Европе. Он је тако, удовољавајући својим ново постављеним задаћама, постао симбол развоја свију продуктивних снага за унапређење благостања у Европи.

Од 1933 год. циљ националсоцијалистичког вођства у Немачкој је: да се подигне како животни стандард свога становништва, тако и осталих народа који са њом сарађују. Док је немачки Рајх своје сировине развијао до данашње усавршености, настојао је он уједно да и сам континент учини независним од прекоморског увоза, а тиме и отпорнијим против кризе. Док је он развио систем двостраних трговачких уговора, створио је одмах и претпоставке на темељу природних и органских могућности употпуњавања — за сва народна господарства за сарађивање на новом европском поретку. Сада је настало оно што је Немачка одувек предвиђала. Запад, Француска и Енглеска, отпале су сасвим као лиферанти готове робе и сировина, али је зато остала, захваљујући далековидној немачкој трговачкој политици, добављачка могућност Немачке нетакнута. Остала је надаље и могућност узајамног вођења трговине за сва народна господарства континенталне Европе уз искоришћавање Немачке као великог транзитног партнера. Ако ће дакле, сада на претстојећем Лајпцишком сајму, који ће се одржати од 25 до 29 августа ове године, бити са својим земаљским производима заступани и Север и Југ и Југоисток Европе и ако ће се са њиховим изложбама заузети простор овога пута више него подвостручити према заузетом простору на пролећном сајму, онда то најјасније доказује да иностранство не жели ступити само с немачким тржиштем у везу, него да поједине земље желе и настоје да постигну исто тако и међусобно повишење робне размене посредством Лајпцишког сајма. То доказује какав централни положај припада сајму у Лајпцигу у оквиру тих настојања.

Немачка је политика одувек постављала захтев да се североисточни поморски простор и Подунавље једног дана морају наћи заједно у привредној и културној вези. Пошто су обале од севера Норвешке све до шпанске границе у успесима немачког оружја сада заштићене од рата и узете под немачку заштиту, могу сада и европски народи у мирољубивој сарадњи решити и своје привредне проблеме. Привреда Северне Европе, која је готово једнострано била усмерена према Западу, одвраћа се сада оданде и тражи природне привредне партнере, који са њом могу и желе да сарађују. Југоисточној Европи стоји отворен трговачки промет са огромним привредним простором, који је настао услед немачких победа, па се тако под вођством Немачке као „поштеног посредника“ оживотворује замисао о континенталној европској заједници. Изградња и процват континентално-европске размене добара биће, међутим, зависни о даљем јачању и проширивању европске саобраћајне мреже у ваздуху, на води и на суву. И та нова, још гушћа саобраћајна мрежа имаће у свом важном средишту Лајпциг, што ће имати за последицу органски пораст средишног и по обиму највећег сајма у Лајпцигу.

Редовно купање у Новосадско минерално одно води значи: здравље

Све што поједине народне привреде буду имале да понуде од својих земаљских производа, сировина и специјалних производа, моћи ће да покажу на Лајпцишком сајму, који посећују трговци са целога континента.

Захваљујући свом положају омогућиће Лајпцишки сајам трговцима са севера и југа, истока и запада Европе да се упознају не само са великом понудом немачке индустрије, него и о успесима других народних господарства. А тамо где је заступана читава понуда Европе неће моћи да изостане ни трговац из прекоморских земаља, па на тај начин има Лајпцишки сајам не само задаћу да буде огледало привредних успеха Европе, него уједно да испуни и своју задаћу као светски велесајам.

С. Ј.

ФЕЉТОН »ДАНА«

ТЕЛЕФОН

С. Велтруе

— Доста смо играли — рече један од четворице младих људи који су те вечери седели у „Милеровој пивници“, играјући карте. Боље да вам испричам нешто интересантно из времена док сам још био студент.

— Већ те слушамо — одговори му један бацивши и сам карте. Први се накашља — ваљда да би изгледао интересантнији — и поче.

„За време док сам посећивао Високу техничку школу, становао сам са једним другом, чија је страст — боље рећи манија била да се упознаје преко телефона. Једноставно нађе у „Телефонском именику“ адресу неке жене, обрати јој се и — нарочито ако је и ова романтично настројена — упозна се и закаже састанак.

Једнога дана, док сам опружен на дивану прелиставао дневне листове, рече ми он:

— Одавно нисам начинио ни једно ново познанство, интересује ме да ли ћу данас имати среће.

— Пази само да не настрадаш једног дана — може ти се десити да твоје познанство испадне нека баба.

— Не бој се. Ја бих то и по гласу познао.

После тих речи приђе он телефону и нашавши у „именику“ адресу која му се учинила најпогоднијом за његов циљ — име глумице П. Л. — затражи везу.

И сам заинтересован устао сам са дивана на коме сам дотле лежао, како би чуо њихов разговор.

— Г-ца П. Л.? — упита мој пријатељ, кад доби везу.

— Да. А с ким имам част?

— То је за сада споредно.

— Шта жели господин?

— Желим да вам изразим своје дивљење и...

— Нимало интересантно — прекиде га хладно глумица.

— Немојте одмах бити тако свирепи. Ја знам да вам многи досађују својим изјавама, али ја сам иако вас не познајем заиста већ сада заљубљен у вас.

— То већ почиње да бива интересантно. Ако сам ја нека стара и ружна — шта би ви на то рекли?

— Одговорио бих да је то најљупкија лаж коју сам икада у животу чуо.

— Но ја сам заиста и ружна и стара — и што је најгоре — ужасно сам дебела.

— Нећу да се препирем о томе са вама. Морам да будем попустљив према дамама. Ако хоћете да заиста докажете своје тврђење упознајте се са мном.

— Је ли то ваш једини циљ?

— Јесте.

Лед је био пробијен — глумица је ускоро пристала на састанак. Састанак је требао да буде у Бизмарковој улици, а знак за распознавање — најновији број „Винер Тагблата“.

Мој друг је био сав срећан.

— Је си ли видео рече ми победоносно. Сад идем код фризера да се мало дотерам.

Још док је мој друг разговарао са глумицом пала ми је на памет једна идеја. Чим друг изађе из куће позовем телефоном своју тетку коју он није познавао и замолим је да у уречено време буде на заказаном месту са новинама у руци.

Одмах затим потражим и глумицу и кажем јој да би боље било да се нађемо у посластичарници „Миљон“ око 6 часова. Знак за распознавање нека остане исти.

Само што сам оставио слуналицу појави се мој друг глатко зачешљан и избријан. Он узе са стола новине и оде на састанак.

Вратио се како се то каже брже него што је отишао. Био је покуњен и црвен у лицу.

— Шта је? питам га ја. Што си тако нерасположен?

— Не питај. — Имао си заиста право. — Оно је била бабускера... Па ми још добацује „слатко дете“.

Ја да експлодирам од смеха.

— Немој се шалити, ти то само нећеш мени да признаш своје успехе. Свакако из скромности.

Па то је било недругарски рече један од слушалаца. Ја то не би никада своме другу учинио.

— Шта да радим ја тада о томе нисам размишљао, одговори му приповедач, а после мале паузе додаде.

„Но ја сам кажњем за своје понашање“. „Како то“ повикаше зачуђени слушаоци.

— ...Дотична дама је данас моја жена.

БИБЛИОТЕКЕ И МУЗЕЈИ

Библиотека Матице српске отворена од 8—12 и 15—17 часова. Музеј Матице српске отворен од 11—12 часова.

*

КУДА ЋЕМО ВЕЧЕРАС?

БИОСКОПИ:

РЕКС: И настаде ново царство.

АПОЛО: Ружа из харема.

ОДЕОН: Дама тропских ноћи.

РОЈАЛ: Вампир Лондона и Тројица у снегу.

УРАНИЈА: Грешна ноћ.

*

БУКОВИЧКА МИНЕРАЛНА ВОДА „Књаз Милош" Ш. Д. Б. НОВИ САД, Краља Александра 21. Телефон 20-29 и 32-42. — Код филијала: СОМБОР Телефон 69. — СМЕДЕРЕВО: Телефон 47. КРАГУЈЕВАЦ: Телефон 88 и ЧПЕТРОВГРАД Телефон 169. РУМА Телефон 39 и БЕЛА ЦРКВА Тел. 10.

*

ДЕЖУРНЕ АПОТЕКЕ

Од 17 до 23 августа

Апотека Гесингер Мр. Јована, Краља Петра ул. бр. 30. Телефон 27-40.

Апотека Михелс Мр. Јулија, Краља Петра II 70. Телефон 29-51.

Апотека Насл. Жигровића, Петроварадин.

*

РОЂЕНИ, ВЕНЧАНИ, УМРЛИ

Рођени су: Иштван, син Маргите Хорват, домаћице.

Венчани су: Јован Јоцић, градски служитељ и Христина Медаков.

Умрли су: Мита Пејић, ратар, 85 год. — Јулијана Шомођи рођ. Фогараши, домаћица, 60 год. — Сока Ћирић рођ. Павлов, домаћица, 54 год. — Исидор Гложански, ратар, 82 год.

—o—

НОВОСАДСКА БЕРЗА

Нови Сад, 22 августа 1940.

ПШЕНИЦА: Уредбом утврђене цене.

РАЖ: бачка и банатска 260—265.

ЈЕЧАМ: бачки и сремски 295—300, бачки и сремски пролетни 380—385.

ЗОБ: бачка и сремска 285—290, славонска 285—290.

БРАШНО: 0гг и 0г бачко и банатско 510—520.

МАСТ: у кантама по 25 кг. бруто за нето 1900—1925.

СОЦИЈАЛНИ ОТСЕК ГРАДСКОГ ПОГЛАВАРСТВА ОТПОЧЕО ЈЕ СА ПОПИСОМ СИРОМАШНИХ ПОРОДИЦА ЗА ЗИМСКУ ПОМОЋ

У жељи да се уобичајена зимска помоћ сиромашним новосадским породицама што боље и на време организује, Социјално културни отсек Општег одељења Градског поглаварства отпочео је данас са пописом сиромашних, како би се добио тачан списак оних којима је потребна зимска помоћ. Посао око пописивања трајаће од данас до 31 о. м. сваког дана од 8 до 12 и од 15 до 18 часова, а вршиће се на десет пописних места, по новосадским основним школама.

Попис ће се вршити у следећим школама: Светозара Милетића (Николајевској), Змај Јовиној (Гундулићева улица), Војводе Степе (Салајка — Кај макчаланска ул.), Доситеја Обрадовића (Житни трг), Краља Петра Првог (Видовданско Насеље), Војводе Путника (Иванданско Насеље), Бранка Радичевића (Адамовићево Насеље), Краља Петра Другог (Школска улица), Краљевића Андреја (Огледна школа) и у школи Јосипа Јурја Штросмајера у Петроварадину.

КОЗЕРИЈА О ЈЕДНОЈ ПАТЦИ

Патка буди младог чиновника а овај њеног господара

Патка инж. г. Јована Хајнца, власника куће у Владике Платона улици, број 8, иако је изгубила своју другарицу, коју је на своје очи видела крваву, одрубљене главе, није се умирила. Трагична судбина њене другарице већ је позната, јер је о њој писала целокупна штампа. И „Дан" јој је посветио некролог.

Као што је познато, инжењер г. Хајнц имао је једну немирну патку, коју је држао у кавезу у башти. Кавез је, изгледа, смештен у близини прозора стана једног младог чиновника. Чиновник се жалио да га патка својим ужасним гакањем буди свакога јутра тачно у три часа, што значи, тачно у праскозорје, које, например данас, почиње у 2.56 часова. Међутим, како свиће тек у 4.16 часова, а сунце излази тек у 4.47, то је у тренутку када је патка будила младог чиновника још био потпуни мрак. Природно је да је ова помрчина још кобније деловала на живце младог чиновника кад би, бунован, скочио из кревета и желео све најгоре проклетој патки која га је будила у одређено време тачно као сат. Та тачност била је за младог чиновника ужасна и већ је личила на изазивање од стране патке. Поред тога, што је било у свему најкобније, млади чиновник је приметио да он баш у времену када га патка буди најслађе спава.

Млади чиновник, неиспаван, крвавих очију од неспавања, посетио је неколико пута власника куће и молио га да патку на неки начин уразуми и умири или, што ће бити најефикасније, да је једноставно уклони. Изјавио је да га патка толико узбуђује, да ће, у случају да не буде отстрањена ,бити приморан да је сам казни најенергичније и да притом неће имати ни најмање милости.

И коначно је дошао кобни дан о коме су већ писали и листови. Млади чиновник је мирно спавао. Прозор је био отворен и лак поветарац са свежим ваздухом праскозорја миловао га је и уљуљкивао у дубоком сну. Дошао је, међутим, судбоносни тренутак: три сата! Одједном, као по команди, чуло се помамно гакање. Млади чиновник, и он као по команди, скочио је. Био је ван себе од узрујања, јер је заиста био слатко спавао. Слушајући страховито гакање, учинило му се да, поред познатог гласа своје патке-непријатељице, чује још један непознат, нов пачји глас који није био нимало умилнији. Нађулио је уши и: заиста! Сумње није било: његова патка-непријатељица добила је другарицу у кавезу.

Дует је био страховит и о даљем спавању више није било ни говора. Млади чиновник је чупао косу од нервозе и беса. Иако је познат као миран, добар и врло симпатичан младић, који је у друштву новосадских млађих чиновника врло радо виђен баш због своје интелигенције и благе природе, овога пута он се био из основа изменио. Зачас му се у руци створио нож. Био је спреман да изврши убиство — патке! Млади чиновник, иначе добар гимнастичар, прескочио је ограду која дели кућу у којој је он становао од куће инжењера г. Хајнца, власника патке. Ускоро је био пред кавезом: заиста, у њему су сада биле две патке. Али ону која га је одавно узнемиривала одмах је препознао. Кад ју је видео, смркло му се пред очима. Пошло му је за руком да отвори кавез. Радознала патка истурила је главу. То је била њена трагедија. Млади чиновник ју је зграбио за главу и зачас је крвава глава лежала на земљи. Леш своје жртве млади чиновник је угурао натраг у кавез и вратио се у своју собу. Али претходно је на кавезу закачио цедуљу, на којој је написао: „Ако ме буде узнемиривала, овако ће проћи и друга патка."

Инж. г. Хајнцу је ујутру било јасно шта се десило. О „крвавом случају" одмах је известио полицију, која му ипак паткин живот није могла да поврати. Да ли је патка послужила инж. г. Хајнцу као печење, није нам познато.

Међутим ,познато нам је шта се даље догодило...

Инж. г. Хајнц није удовољио захтеву младог чиновника који је речима исписаним на цедуљи тражио да се друга патка уклони, претећи да ће и њу убити.

Млади чиновник, верујући да се отресао беде и да ће сада моћи мирно да спава, увалио се у кревету под јорганом и спавао заиста пријатно. Било је то јуче у праскозорје. Око три часа младић је опет скочио. Мислио је да ће да полуди кад је чуо опет глас патке, сада новајлије, која га је пробудила крештавим гакањем које је, изгледа, било још несносније но што је било њене покојне другарице. Млади чиновник већ није знао шта да ради. Седео је на кревету све до 4.20 часова, када је тек почело да свиће. Још је било мрачно...

Млади чиновник скочио је са кревета, обукао се и изишао на улицу. За трен ока већ је био пред вратима свога суседа инж. г. Хајнца, власника куће број 8. Тачно у 4.30 часова његов пост већ је нервозно притискивао на дугме електричног звонцета на капији стана инж. г. Хајнца. Настала је помамна звоњава у стану. Инж. г. Хајнц је нервозно устао из кревета и, бунован, провирио кроз прозор. У полутами једва је препознао свога суседа, убицу патке.

— Ко је? питао је инж. г. Хајнц, кога је звоњење пробудило управо у тренутку када је и сам најслађе спавао.

— Ја сам, одговорио је глас одоздо, онај који је јуче заклао вашу патку. Дошао сам да вам кажем да ме је ваша друга патка данас поново пробудила.

Тако је патка пробудила и једног и другог. Колико се љутио млади чиновник, толико се сада узрујавао и инж. г. Хајнц јер је и он био пробуђен.

Са прозора је довикнуо младом чиновнику да он с њиме нема никаква посла.

Међутим, чиновник је поново умолио инж. г. Хајнца да патку уклони, јер не може од ње да спава.

Инж. г. Хајнц је затворио прозор, а млади чиновник се упутио у шетњу, разбијајући главу шта да ради.

Ако га патка буде сваки дан будила и ако он буде звоњењем сваки дан будио њеног господара, како се верује да је одлучио, заиста је занимљиво коме ће пре досадити.

Туча међу кочијашима на цигљани г. Будишина

Мишка Штефановић, кочијаш на цигљани г. Будишина, је својеглав и непослушан. Наредбе надзорника кочијаша Порфирија Блажића није увек испуњавао онако како је требало. То је Блажића љутило и више пута је Штефановића опомињао на ред. Јуче је Штефановић опет био непослушан. Блажића је то толико наљутило, да је Штефановића истукао. Штефановић се жалио полицији, која је против Блажића повела поступак.

У недељу осветиће се нови Савезни ловачки дом

Као што је „Дан" већ јавио, у недељу, 25 о. м., пре подне, Савез ловачких удружења у Новом Саду одржава једну лепу ловну манифестацију, поводом освећења свога новог Ловачког дома. На свечаност је позван Двор, претседник Министарског савета и други министри, Бан Дунавске бановине, претставници свију Ловачких савеза у земљи, и друге проминентне личности.

Новоподигнути Дом, велелепна трокатница у средишту новог дела града, одмах иза нове Банске палате (улица Јована Ђорђевића, 4) већ споља одаје ловачки карактер, са красним рељефом јелена на челу фасаде. Уједно је то једна од најлепших грађевина овога крај...

Савез, без обзира на посебне позиве, и овим путем позива не само ловце, него и остале пријатеље ловаца, да би својим присуством увеличали ову прославу. Свечаност почиње у 11 сати пре подне.

Савезна управа искористила је ову прилику па је позвала сва своја ловачка удружења на скуп уочи саме свечаности, у суботу, у 20 часова увече. Састанак ће се одржати већ у новој, прекрасној и посебно украшеној великој дворани Дома.

Девојчица лизала боје и отровала се

Деца при игри не пазе шта узимају у уста и притом су несреће врло честе. Тако су се и јуче у Петроварадину играла деца у Јелачићевој улици. Међу децом је била и шестогодишња Госпојинка Панић, која станује код родитеља у кући број 3 у овој улици. По наговору деце, која су пронашла неке фарбе, мала Госпојинка је фарбе узела у уста и неке прогутала. Међутим, ускоро је осетила јаке болове у стомаку. Појавили су се јасни симптоми тровања. Девојчица је одмах пренесена у болницу, где јој је указана помоћ. Пошто су њене повреде лаке, девојчица је пренесена кући.

КАВАНА ЕЛИТ
прекопута Поште
отвориће се у суботу, 24 о. м.
реновирана и модерно преуређена
Сталан артистички програм
Одлична музика у кавани и у бару

НОВОСАДСКИ ЕПИГРАМИ

На филму и у животу

У биоскопу Уранија даје се филм „Грешна ноћ".

Биоскоп је, знамо,
Пун привлачне моћи,
Па сви сад гледамо
Живот „Грешне ноћи".

Ал', на знање дајем
Да ја и познајем
Живот грешних дана,
Али — ван екрана...

Аб.

Власник за ДАН к. д.: Лазар АЛАНАЦКОВИЋ, Краља Петра I, 9. Ротациона штампа: ДАН к. д., штампарско-издавачко предузеће, Краља Александра, 7

РОЈАЛ

Данас дупли програм

Два одлична филма

1. ВАМПИР ЛОНДОНА

2. ТРОЈИЦА У СНЕГУ

ОДЕОН

ХЕДИ ЛАМАР

и РОБЕРТ ТАЈЛОР

у незаборавној љубавној драми

ДАМА ТРОПСКИХ НОЋИ

АПОЛО

Приказује дивну оријенталну оперету

РУЖА ИЗ ХАРЕМА

Паул Јавор, Селецки, А. Кемивеш и други

РЕКС

Ерол Флин

Оливиа де Хевиленд

у филму

И НАСТАДЕ НОВО ЦАРСТВО

УРАНИЈА

Само до среде

Почетак претстава у 5, 7 и 9·15 ч.

ГРЕШНА НОЋ

ПОЛА НЕГРИ

СПОРТ

Програм за недељу у Новом Саду

НАК игра са Грађанским из Осјека

У недељу, 25 о. м. неће бити у Новом Саду лигашке приредбе, јер Војводина, као што смо јуче саопштили, игра с Батом у Борову. Овај слободни термин искористиће НАК, који већ дуже времена није играо код куће.

Како смо обавештени, НАК је уговорио пријатељски сусрет с Грађанским из Осјека, прворазредним клубом Осјечког ногометног потсавеза. Ова утакмица биће уствари реванш-меч, јер је НАК пре неколико месеци приликом гостовања у Осјеку изгубио битку с Грађанским са 1:5. Грађански је тада био у врло доброј форми, што сведочи и сам резултат, а према последњим извештајима из Осјека Грађански ни данас није ништа слабији. НАК, према томе, неће имати лак посао у жељи да се реваншира за свој осетан пораз.

Предигру ће играти подмлаци НАК-а и Ск Трг. омладине.

Ко игра наредне недеље у лигама

У недељу, 25 о. м., наставиће се лигашке борбе по овом распореду:

У Српској лиги:

Борово: Бата—Војводина;

Сарајево: Славија—Грађански (С);

Панчево: Југославија (Ј)— ЖАК, и

Београд: БСК—БАСК и Југославија —Јединство.

У Хрватској лиги:

Осек: Славија — Жел. и

Суботица: Бачка—Хајдук.

Загреб: ХАШК—Конкордија.

—о—

НОВОСАДСКИ ТРГОВАЧКИ ИГРАЋЕ ПРЕДИГРУ У БОРОВУ

Како смо обавештени, у недељу ће у Борову као предигра лигашкој утакмици Војводина—Бата бити сусрет између новосадског другоразредног клуба Трговачког и Батиног „Белог тима". Трговачки одлази у Борово са својим најбољим, подмлађеним тимом тако да се верује да ће задовољити боровску публику.

Ш. П.

РАСПОРЕД УТАКМИЦА ЗА ПЕХАР СК ЛИВНИЧАРА ЗА НЕДЕЉУ

У недељу ће се састати, у борби за пехар Ливничара, ови клубови:

На игралишту ЖСК-а у 7.30 ч. НФК —Славија, а у 9 ч. Зрињски—ЖСК.

Још се не зна да ли ће НФК играти, пошто постоји верзија да ће одустати од даљег учествовања у пехарским борбама.

На игралишту у Петроварадину, пак, играће: у 15 ч. Ливничар—Гвожђар, а у 16.30 ч. Напред—Јелачић.

Осигурајте Ваше покућанство против штете од пожара и провалне крађе код

„Југославије"

Опште осигуравајуће друштво

Нови Сад, Петра Зрињског 36

Телефон 20-55

Тим Ск Војводине ићи ће у Борово с незнатном изменом

Услед повреде изврсног десног халфа Војводине, Хаса, која срећом није тешке природе, искрсло је питање како ће изгледати халфлинија „црвених" за утакмицу против Ск Бате у Борову. Како смо са меродавног места обавештени, тим новосадског лигаша неће претрпети веће измене. Једино ће на место Хаса играти Живковић, док ће се на центархалфу свакако појавити одлични Пожега, који је на путу оздрављења. Према томе, у недељу ће „црвени" наступити у саставу: Плац, Мајтан, Попеску, Живковић, Пожега, Божић, Медарић, Марјановић, Рогић, Михајловић и Велкер.

МАЛИ ОГЛАСИ

ЗА ВРЊАЧКУ БАЊУ

треба озбиљна и стална куварица за 10—20 особа која жели остати стално, поступак добар, плата добра, јавити се са сликом на „Сан-Суси" (1999)

КУЋА

са Гостионом и 3 стана са сигурном 10% рентом за продају, цена: 200.000 дин. Упитати „Посреднички биро", Нови Сад, Железничка 1. Тел. 21-51. (2027)

Веће трговачко предузеће тражи

ЧИНОВНИЦУ

самосталну билансисту за одмах. Писмене пријаве предати администрацији под „Трајно намештење". (2028)

Оглашујте у „Дан"-у

ЕВО ДОКАЗА!

када је изишла снижена електрична тарифа за домаћинства климале су главама многе неверне Томе. Да то није само смицалица? – Трик који треба да нас наводи на лудо трошење електрике? Трајало је годину дана па су се морале уверити да за своје добре паре добијају ПУНУ ВРЕДНОСТ, јер ЕВО

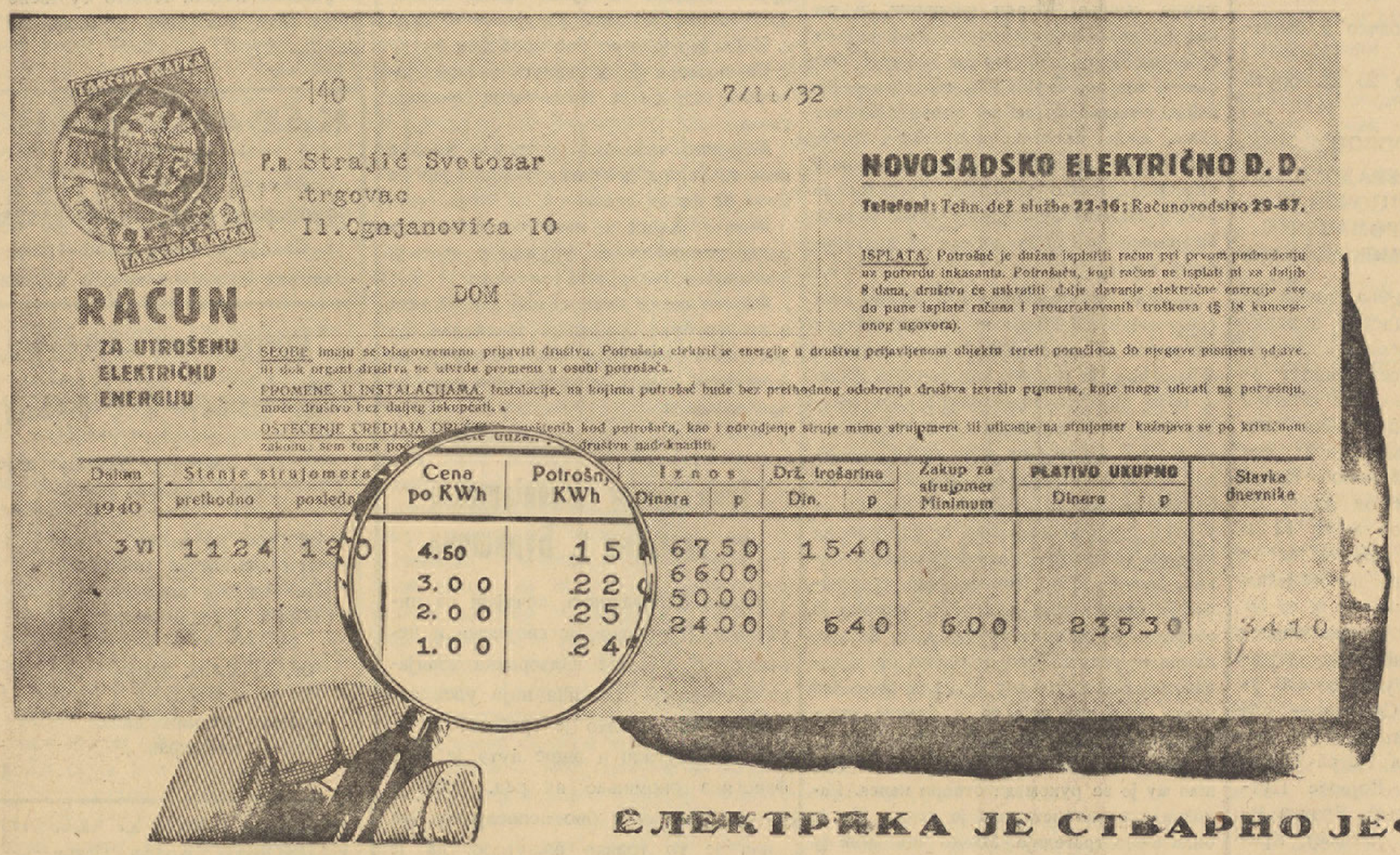

ЕЛЕКТРИКА ЈЕ СТВАРНО ЈЕФТИНА!